

OVERLEGEN BOG BERIGER OFFENTLIGHEDSLITTERATUREN GENNEM SHAKESPEARE

Jeffrey S. Doty  
*Shakespeare, Popularity and the Public Sphere*  
Cambridge University Press, 2017  
210 sider, GBP 75

Denne suveræne bog skriver sig ind i den bølge af forskning, der i de seneste år har igangsat en kortlægning af tidligt moderne offentligheder. Bogen ligger sig i forlængelse af det nordamerikanske forskningsprojekt, *Making Publics* (fra 2005 til 2010), der blandt andet producerede to bemærkelsesværdige udgivelser om offentlighedens historiske forstadier (*Making Publics in Early Modern Europe: People, Things, Forms of Knowledge* (2010) og *Making Space Public in Early Modern Europe: Performance, Geography, Privacy* (2013)). Dotys bog er endnu et smukt bidrag til den enorme kollage, der forsøges fremstilt og -forsket med offentlighedens tidlige former som tema.

Jeffrey S. Doty (University of North Texas) sammenskriver fantastisk ubesværet og gennemtænkt Shakespeareforskning og offentlighedsforskning, hvilket ellers er litteraturer, der ikke umiddelbart lader sig forene let. Bogen består af en læseværdig længere introduktion, fem kapitler og en ultra-kort konklusion, der sagtens kunne have været længere. Hvert kapitel gennemgår et eller flere Shakespeare-stykker med øje for et bestemt tema, samtidig med at forskellige aspekter af det daværende politiske landskab derved belyses. Eksempelvis læser Doty konturerne af det politiske ud fra dét Shakespeare forudsætter hos sit publikum, samt dét han rent faktisk leverer til publikum i form af dramaturgisk komposition, replikker og "insider"-viden om adelige stridigheder. Dotys offentlighed udfoldes også gennem præsentationen og integrationen af andre kilder såsom håndskrevne publikumsnoter (såkaldt commonplacing) samt massevis af kildemateriale fra den øvrige intellegentsia. Tilmed fortløbende udviklinger i monarkers holdninger til den "korrekte" eller mest værdige reaktion og interaktion med the commons indkluderes i Dotys offentlighedsanalyse, og tilsammen giver det en overbevisende fortælling om offentlighedens fremtoning i Shakespeares tid og værker. Og dette substantielle indblik, som Doty leverer, er et indblik i en verden, der krystalliseres godt gennem ét knudepunkt: popularitet.

Det er godt set af Doty. I Shakespeares samtid er popularitetsbegrebet i rask udvikling. Det skaber mangetydige fortolkninger, og kan ses både som en legitimering af folket og som et politisk skældsord. Sådan set spejler det egentligt nutidige diskussioner om folkets indvoldering i demokratiske processer. 'Popularitet' blev et "catch-all for political communication related to the commons" (3). I 1570'erne blev det overvejende brugt som en advarsel imod at diskutere eller blot præsentere politiske og religiøse argumenter for folket. I 1590'erne kunne ordet også referere netop til "the tactic of ingratiating oneself to the people" (3), altså bestræbe sig på at vinde folkets begunstiggelse eller endvidere blot at diskutere politik med folket. 'Popularitet' kunne også simplethen henvises til "the act of publicity itself", altså at politik blev diskuteret af folket, mellem folket (3).

Shakespeares værker ser moderne ud fordi de på bogstaveligste vis iscenesætter folket som en politisk-relevant entitet. Det betyder, at Shakespeare om nogen formår at omfavne "the statecraft-as-stagecraft homology" gennem sine stykker, altså, en variant af idéen om at "the theater was the ideal space to explicate the vital role publicity played in contemporary politics." (5) Politisk håndværk fremlagt, eksamineret og dømt på teaterscenen.

På grund af popularitetens mange modi – eller, begrebets "semantic complexity" (17) – skelnede man i 1590'erne mellem den faktiske popularitet man havde blandt folket (rebus), og den popularitet, man efterspurgte hos folket (verbis): "[P]opularity and publicity emerge in paradoxical relation to one another. Popularity is beneficial, but only if one can somehow become popular without becoming publicly reputed as someone who is popular" (18). Grundvilkåret hos Shakespeare, som Doty hævder og lægger som snit gennem bogen, er at "Shakespeare's politicians, legitimate or not, are subject to publicity" (3). Relationen mellem politik og folk, eller den enkelte regent og folkemassen, er derfor ikke et spørgsmål om legitimitet, men popularitet. Eller rettere: det totalte fravær af legitim magtbeherskelse udelukker ikke en offentlighedsanalyse med andre komponenter. Derfor er Dotys bog også vigtig i dag fordi den åbner op for andre sammenhænge at se offentlighedsbegrebet i. For Doty opstår den tidlige moderne offentlighed på grund af vigtige, og omvæltende, forhold i den politiske kommunikation, der kommer med dronning Elizabeth I.

Tudor-dynastiet – især Elisabeth I – er ifølge Doty de første, der bryder med monarkernes traditionelle reserverede kommunikationsform til masserne. Elisabeth

I er dronning fra 1558 til 1603, og med hende skifter folkets egen orientering: De går fra at have været efterladt i sine monarkers skygge, kommunikativt negligeret, til at blive set som et folk, der kommunikeres med – dog stadigvæk under massiv undertrykkelse – men ikke desto mindre undertrykkelse i en kommunikativ relation. ”Elizabeth did not assume the loyalty of her subjects. She won it.” (7). Og dette i modsætning til tidligere monarker, hævder Doty. Hun skaber ikke blot folkelig opbakning hos sine undersåtter, men regerer også igennem den. Efter Elisabeth I regerer James I, der ”displayed an absolutist conception of monarchy that was by definition opposed to seeking the consent of his subjects” (10). Selvom disse citater er konklusionsprægede, så er det gode ved Dotys blotlægning af disse forhold, at han fremlægger en slagkraftigt bevisbyrde der, hvis ikke ligefrem stadfæster pointen, så giver grund til at tro på den langt hen ad vejen. I kapitel fire analyserer Doty netop denne problemstilling i skiftet fra Elisabeth I til James I:

[W]hat the play [Shakespeares Measure for Measure] offers up for scrutiny is not James's qualities as a ruler but rather public scrutiny itself: how a king famous for his absolutist theory of monarchy and his impatience with crowds reacts to a public that has been long acculturated [ved Tudor-dynastiet] to participating in, rather than merely witnessing, royal pageantry, and how the public thus feels itself a constitutive part of, rather than a mere subject, to royal authority. (28)

’Public scrutiny itself’ skal her forstås som den selv-refleksivitet, Shakespeare bærer vejen for hos sit publikum. Gennem sine stykker (både i skrift og på scenen) foreviser han forskellige politiske kneb til at tilegne sig popularitet hos folket.

Doty indtager ikke at opgør med Habermas offentlighedsforståelse, men ser sin bog som en udbygning af den Habermasianske analyse: Pointen med den tidlige moderne offentlighed som selvstændig kategori, er at den falder mellem Habermas’ plebejiske offentlighed (”det uudannede ’folk’”, Lyon 2009: 35) og den borgerlige offentlighed. Det der udgør den tidlige moderne offentlighed er at popularitetsbegrebet installerer en politisk integritet hos folket. Dotys offentlighedsanalyse beror ikke på en plat eller flad ontologi, hvor folket er ét, men derimod på en analyse, der imødekommer et kompleks af interaktioner samt processer, der bearbejder de informationer, teateret og andre forholdsvist tilgængelige institutioner giver dem.

Offentligheden hos Doty må forstås som popularitet, fordi dette begreb både mobiliserede og ”could signify communicative acts that subjected political matters to

the scrutiny of "the people." This is why "popularity" is the sixteenth-century term closest to our concept of the early modern public sphere. This is not to say that "popularity" meant "a public sphere," but rather that it illuminates anxieties about the people being addressed as or acting as a public with a stake in the political domain" (35f) (min fremhævning). Det er præcis den sidste formulering, der gør bogen så skarp, fordi offentligheden netop blev skabt ved folkets forventning om at deres billigelse havde noget sige. Det eneste kritikpunkt som eventuelt må fremføres er, at konklusionen (på kun tre sider!) er alt for kort. Dotys bog er fuld af gode pointer som sagtens ville kunne drages længere ind i dagens popularitetsspørgsmål, men det er ikke noget han efterfølger fyldestgørende.

Politisk integritet blev fostret af politisk involvering, og Shakespeare stadfæstede denne integritet ved at fremlægge de magtkampe folket aldrig havde været en del af. Folk blev indlemmet i det politiske via teatret, i dette tilfælde af Shakespeare. Det der, så at sige, 'foregik bag scenen' blev ført frem på nye scener. Kort sagt: Shakespeare var med til at fremfostre en offentlighed gennem sine teatermanuskrifter idet han gennemtrumfede politisk refleksion i scenens lys.

*Joachim S. Wiewiura*